

An Ar

rkakdoan0yabozan

ANADOLU MEDENİYETLERİ MÜZESİ 2005 YILLIĞI

**BOĞAZKÖY TABLETLERİNDE İLK KEZ BELGELENENLER
İLE BİRLİKTE BAZI ŞEHİR İSİMLERİ
RukiyeAKDOĞAN**

**T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ
ANADOLU MEDENİYETLERİ MÜZESİ MÜDÜRLÜĞÜ**

ANKARA 2006

AYRIBASIM

BOĞAZKÖY TABLETLERİNDE İLK KEZ BELGELENENLER İLE BİRLİKTE BAZI ŞEHİR İSİMLERİ

Rukiye AKDOĞAN*

Tanıtacağımız çivi yazılı tablet parçaları, Hititlerin başkenti Hattuşa'da (Boğazköy) bulunmuş olup, Anadolu Medeniyetleri Müzesi Tablet Arşivine satın alma yolu ile kazandırılmıştır¹. Bu tablet parçalarında, ilk kez belgelenenler ile birlikte bazı şehir isimlerine rastladık; bunları bir araya getirerek yayınlamayı uygun gördük.

1) AnAr 12163

Koyu gri renkli, tabletin orta kısmına ait bir parçadır.
Ölçüleri : u.: 3 cm. g.: 4,5 cm. k.: 0,7 cm.

Ay. 2'	x+1	]x[	
2'	]EME ^{HLA} kat-ta	[	
3'	-]x A-NA ^{DU} UTU ^{SI}	[	
4'	-a]š ^{URU} Ap-zi	[	
5'	KU]R ^{(U)RU} Ha-at-ti	[	
6'	-]x-ma	[	-rma ⁷ tablet: ✓

Ay. 2':]EME^{HLA}, "diller" olarak tercümesini yapacağımız kelimenin, belirticisi (determinatifi) kırık olduğu için, GIŠ (ağaçtan yapılan nesnelerin belirticisi) veya UZU (vücut organı belirticisi) ile de kullanılmış olabileceğini göz önünde bulundurabiliriz.

Ay. 3': ^{DU}UTU^{SI}, Hitit krallarının unvanı olan "güneşi(m) veya majeste(m)" anlamındaki kelimenin Akadcası ^{DU}ŠAMŠI'dir². Friedrich³, tekil -i hali olan, -mi-in'in son kısmındaki -in ekinin "(güneşi)mi" anlamında kullanıldığını açıklamaktadır.

* Dr. Rukiye Akdoğan, Hititolog, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ankara. rkyakdogan@yahoo.com

¹ Bu makalenin yayınlanmasına olanak sağlayan Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müdürü Sn. Hikmet Denizli'ye, Müdür Yardımcıları Sn. Emel Yurttagül'e ve Sn. Nihal Tırpan'a teşekkür ederim. Fotoğrafları çeken Sn. Hüseyin Şen'e ve laboratuvarında tablet parçalarının temizliğini titizlikle yapan Sn. Cengiz Özduygulu'ya, Sn. Sinan Asılkazancı'ya teşekkürlerimi sunuyorum.

² Friedrich, 1952:300.

³ Friedrich, 1930:139.

Carruba 2002, s. 145'de şu açıklamaları yapmaktadır: "Genellikle "güneşim" ya da daha modern bir deyişle "(benim) majestem" olarak bilinir. Eski krallığın sonunda Zidanza ve Piliya arasındaki antlaşmada ilk kez belgelenmiştir (CTH 25, KUB 36.108); I. Arnuwanda dönemine kadar nadir görülür. I. Arnuwanda ile birlikte ^{DU}UTU^{SI} terimi daha sık kullanılmaya başlanır, daha sonra halefleri de aynı sıklıkta kullanmışlardır. Metinlerde LUGAL.GAL ya da LUGAL(-u⁸) unvanının yerine konur." Carruba 2002, s. 154'de şöyle devam etmektedir: "Hitit kralının, güneş tanrısı ile eşit görünme zorunlulukları (içlerinde dinsel nitelikler de barındırırlar), insanların birbirleri ve tanrılarla olan ilişkilerine hükmedebilmek içindir. Bu durum olasılıklardan biri olarak görülür. Bir diğer dış etken ise, doğmakta olan yeni devleti, saygın bir unvanla Sargon gibi efsanevi olmuş hükümdarlara ve uzun siyasi, askerî, dinsel geleneklere sahip dönemin eski Orta Doğu devletleri topluluğunun arasına katma gereksinimi olabilir. Ancak bu durumlar, yeni belgeler ve araştırmalarla tekrar incelenebilir."

Koroşec 1931, s. 36 vd.'da, yeni Hatti imparatorluğu zamanında hükümdarların, ^{DU}UTU^{SI} = "die Sonnengottheit" = "Meine Sonne" (güneşim) ön adını, adlarının önünde majeste ifadesi olarak kullandıklarını; Mısır çıkış kaynaklı bu unvanın, eski Hititçe *tabarnaš*'ın yerine geçtiğini ve güneş unvanının daha ziyade Hitit imparatorunun ölmesine işaret ettiğini, onun tanrılaştırıldığının göstergesi olduğunu belirterek, Hititçe metinlerde genellikle şöyle belgelendiğini açıklamaktadır: DINGIR^{LIM} -i⁸ ki⁸sat "o tanrı oldu".

Ay. 4': ^{URU}Ap-zi "Apzi şehri" ilk defa belgelenmektedir. 5'. satırda da, "Hatti ülkesi" geçmektedir.

2) AnAr 12169

Koyu gri renkli, tabletin alt orta kısmına ait bir parçadır. Alt kenar kısmen korunmuştur.

Ölçüleri : u.: 3,2 cm. g.: 3,9 cm. k.: 1,6 cm.

Öy. x+1] ^{DU}UTU x[-
2'] ^{DU}UTU x[-
3'] ^{DU}UTU x[-
4'] ^{DU}UTU x[-
5'] ^{DU}UTU x[-
6'] ^{DU}UTU x[-

Öy. 3' : ^{DU}Pa-az-⁸[-] adında bir tanrı ilk kez burada belgelenmektedir.

Öy. 4' : ^{URU}H⁸-im-n⁸[-] şehir adına ilk kez burada tesadüf etmekteyiz; -n⁸ den sonra tabletin kırık olmasından dolayı şehir adının devam edip etmediğini bilemiyoruz.

Öy. 5' : ^{DU}Ma-li-⁸[-] adındaki tanrı için bkz. Laroche 1947, s. 85 vd.; van Gessel 1998, s. 294 vd.

3) AnAr 14968

Gri renkli, tabletin orta kısmına ait bir parçadır.

Ölçüleri : u.: 2,5 cm. g.: 3,1 cm. k.: 0,8 cm.

Öy. x+1] x [
2'] ^{GIS}MAR.GÍD.D[A
3'] ^{URU}Pár-ta-an-h⁸-la
4']-x ^{URU}Wa-al-ku-x[
5'] ^{URU}Ša-na-a[p-ra-aš
6']-x-m[a

Öy. 2' : Sumerce ^{GIS}MAR.GÍD.D[A, "yük arabası; (takımıyıldız: büyükayı)" anlamındadır.

Öy. 3' : ^{URU}Pár-ta-an-h⁸ adında bir şehir ile de ilk kez karşılaşmaktayız. del Monte- Tischler 1978, s. 308'de, "*Partanta*" şeklinde bir şehir adı bulunmaktadır; ancak bizim metinde "*Partanh⁸*" olarak geçmektedir. ^{URU}Pár-ta-an-h⁸-la'daki "-la" tamamlaması, -h⁸la ile biten bazı coğrafi isimlerin bulunmasından dolayı O. Soysal tarafından önerilmiştir.

Öy. 4' : ^{URU}Wa-al-ku-x[: KBo 16.48+KBo 31.221 4'. satırında, ^{URU}Wa-al-ku-wa-aš-šu-wa[şehir belgelenmektedir. AnAr 14968 nolu metnin 4'. satırındaki, ^{URU}Wa-al-ku-x[şeklinde belgelenen ve son kısmı kırık olan şehir adının "*Wa-al-ku-wa-aš-šu-wa*" olması ihtimali yüksektir. Bu şehir adı, del Monte - Tischler 1978 ve del Monte 1992'de yer almamaktadır.

Öy. 5' : satırındaki şehir adını, del Monte - Tischler 1978, s. 344'deki, KUB 26.43 Öy. 26'da geçen ^{URU}Ša-na-ap-ra-aš şehrine göre tamamlamayı uygun bulduk. del Monte - Tischler 1978, s. 131'deki yer tayini ile açıklamaları şöyledir: "Kutpina. Šaliya'daki tarla (ve) kırlar, Iriwa: 7 ağıl ...; [x, x], Partuwanta, Šanapra ... Tariyahatana ...; büyük dağda toplam 5 ağıl; ..."

4) AnAr 10315

Gri hamurlu, yazılı yüzey açık kahve renkli olup, tabletin orta kısmına ait bir parçadır.

Ölçüleri : u.: 3,4 cm. u.: 4,3 cm. k.: 1,3 cm.

3' not quest for 24

Öy. x+1
2']I-NA^{URU} Ti-i-ma-la-ſ[a
3']GAL.ZU I^{DUG} KA.GAG.A II^{DUG}
4']x 'GİN.GİN' KÜ.BABBAR pi-an-zi [
5' →]x ša-ap-pa-ar-x[
6']^{DUG}KA¹.GAG.A[
7']x[

Öy. x+1: KÜŠ¹E.ŠIR¹ [, deriden yapılan nesnelerin belirticisi olan "KÜŠ" ile birlikte kullanılan E.ŠIR "ayakkabı" anlamındadır.

Öy. 2': ^{URU}Ti-i-ma-la-ſ[a şeklinde belgelenen şehir adına ilk defa tesadüf etmekteyiz.

Öy. 3':]GAL.ZU I^{DUG}KA.GAG.A II^{DUG}, "DUG" kap isimlerinin belirticisidir. GAL.ZU "bir kap"; ^{DUG}KA.GAG.A "kalitesiz bir bira (ile dolu kap)"tır⁴.

5) AnAr 12194 (CTH 51.I.C)

Gri renkli, tabletin orta kısmına ait bir parçadır.
Ölçüleri : u.: 4 cm. g.: 2,4 cm. k.: 0,8 cm.

AnAr 12194 nolu tablet parçası, Hitit kralı I. Šuppiluliuma ile Mitanni kralı Šattiwaza arasında yapılmış olan Akadca antlaşmaya (CTH 51.I.C) aittir⁵.

Öy. 45⁶ el-te-qé-š[u a-na māt^{a1}Ha-at-ti
46 ^mAk-pa-ru]û^mA[r-ta-ya
47 qa-d[u māt^u-šu-nu[û qa-du
48 mu-ut-tar-ri-ut-ti-šu]a^mTu-uš-ra[t-ta šarri
49 ^{a1}Ha-a[t-ti ul-ſ[e-rib-šu-nu-ti
50 a-na] mi-iš-ſ[i-ya ut-te-er-šu-nu-ti
51 ardāni^m-š[u]i-ši-mi[-ih-ma a-bu-šu
52 ša]^mAr-ſ[a-ta-ma
53 ha]I-gā[māt^{a1}Aš-šur-a-i-û
54 māt^{a1}Ha-at-ti] a-d[i-na-an-na
55 ul é-l-q]é[e-nu-ma

⁴ Rüster-Neu, 1989: 133 ve 242 no.

⁵ AnAr 12194 nolu parçanın, Šattiwaza antlaşmasının bir nüshası olduğu Dr. Oğuz Soysal tarafından saptanmıştır; metin işlemesi için bkz. Weidner, 1923:2-36.

⁶ Satır sayılarının verilmesi ile ilgili açıklama için bkz. s. 201; Weidner 1923'ten transkripsiyonlarını aldığımız antlaşmanın ilgili satırlarının transkripsiyonlarının Akadca yeni okunuşları için Prof. Dr. Sebahattin Bayram'a teşekkür ederim.

AnAr 12194 nolu parçanın, Šattiwaza ile yapılan antlaşmanın bir nüshası olduğunu öğrendikten sonra, Anadolu Medeniyetleri Müzesi Tablet Arşivine bulunan bu antlaşmaya ait tablet parçalarının kontrolünü yaptık ve AnAr 12194'ü CTH 51.I.C'ye ait olduğunu tespit ettik. CTH 51.I.C'ye ait tablet parçalarında direkt birleşmeyen 1273/z (KBo 28.111) ve Bo 69/81'in (KBo 28.112) kopyaları H.M. Kümmel tarafından, her iki parça arasındaki kırık alanın mesafesi de göz önünde tutularak 1985 yılında yapılmıştı. 1273/z, KBo 1.1'de yayınlanmış ol; A nüshasının Öy. 25-38. satırlar arasına; Bo 69/81 de A nüshasının 26-30. satırlar arasına denk gelmektedir. AnAr 12194 nolu parça da, korunan 11 satırdaki işaretlerle dayanarak, A nüshasını esas alarak yaptığımız tahmini transkripsiyon denemesi göre 43-53. satırlar (A nüshasına göre) arasına denk gelmektedir. 1273/z'n korunan son satırında (A nüshasına göre 38. satırında) bir işaretin yarısından az kısmı sağlam olarak kalmıştır; bu satırı da dahil ettiğimizde 1273/z ile AnAr 12194 arasında A nüshasına göre 5 satırlık (yaptığımız tahmini transkripsiyon denemesi göre de 7 satırlık) bir kırık alan bulunması gerektiğini hesapladık. Yaptığımız tahmini transkripsiyon denemesine göre de, AnAr 12194'ün sol tarafında yaklaşık 7-8 işaretlik bir kırık alan bulunmalı idi; 1273/z, Bo 69/81 ve AnAr 12194'i bulunması gerekli konumlarını böylece belirledikten sonra, fotoğraflarını çekti (bkz. Levha VI).

C nüshasına ait KUB 3.1a Öy. ile A nüshasını karşılaştırdığımızda, C nüshasını A nüshasına göre daha kısa satırlara sahip olduğunu anlıyoruz; doğal olarak 1 durumda A nüshası daha uzun satırlara sahiptir. KUB 3.1a'nın önyüzüne ait ilk satırının baş kısımları korunmuştur; tabletin geri kalan kısmı sağ kenar A nüshasına göre 17. satıra (KUB 3.1b) kadar eksiktir. Bu eksik kısımları da tamamlayarak yaptığımız tahmini transkripsiyon denemesine göre, C nüshasının, A nüshasına göre önyüzündeki ilk 14 satırdaki 1 satırlık fark, 15. satırdan itibaren 2 satırlık farka yükselmektedir. Elbette bu yaptığımız tahmin, her iki nüshanın birebir uyma durumunda olan tahmindir. Bu durumda, AnAr 12194'ün ilk satırı A nüshasının 43. satırına denk gelmektedir; C nüshasının daha kısa satırlara sahip olması kaynaklanan 2 satırlık farkı da 43. satıra eklediğimizde, AnAr 12194'ün ilk satırın 45. satır olması gerektiğini elde ederiz. AnAr 12194'ün son satırı olan 55. satırda tahminen 2 satırlık eksik kısımdan sonra da AnAr 12194'ün sağ alt kısmında y alması gereken KUB 3.1d'nin 2. satırının devam etmesi gerekir.

Şimdi KUB 3.1a Öy.'ün A nüshasını esas alarak yaptığımız, A nüshasına göre 14. satıra kadar 1 satırlık farkın, 15. satırdan itibaren 2 satırlık farka yükselmesi gösteren tahmini transkripsiyon denemesini sunuyoruz:

- 11 i-ši-mi šarru rab[û šar māt^{a1}Ha-at-ti a-na pa-ni-šu ul-tar-ra-ah a-na tar-ſi a bi-šu ša šar māt^{a1}Ha-at-ti]
- 12 [māt^{a1}]I-šu-wa[it-ta-kir ſabê ša māt^{a1}Ha-at-ti i-na māt^{a1}I-šu-wa i-te-cr-bu ſabê^{a1}Gur-ta-li-iš-ša]
- 13 [ſabê^{a1}]A-ra[-wa-an-na māt^{a1}Za-az-ša māt^{a1}Ka-lam-aš-ma māt^{a1}Tinim-ne Ha-li-wa]

- 14 [hur^{sag} Kar-na šabê^{al} Tur-mi-it-ta mât^{al} Al-ha mât^{al} Hur-ma^{hur^{sag}} Ha-ra-na mi-
iš-lu ša mât^{al} Te-ga-ra-ma]
- 15 [šabê^{al} Te-pu-ur-zi-ya šabê^{al} Ha-az-ga ù šabê mât^{al} Ar-ma-ta-na tar-ší a-bi-
ya it-ta-ak-ru]
- 16 [ù^d Šamšî^m Su-up-pi-lu-li-u-ma šarru rabû qarrâdu šar mât^{al} Ha-at-ti na-
ra-am^{al} Tešup id-du-uk-šu-nu-ti]

AnAr 12194 ile CTH 51.I.C.'nin son hali şöyle olmalıdır:

535/u (KBo 28.113) (+) Bo 3357 (KUB 3.1b) (+) Bo 3831 (KUB 3.1a) (+) Bo 4013
(KUB 3.1d) (+) Bo 4753 (KUB 3.1c) (+) 1207/u (KBo 28.114) (+) 1273/z (KBo
28.111) (+) Bo 69/81 (KBo 28.112) (+) AnAr 12194.

6) AnAr 8360 e

Gri renkli, tabletin orta kısmına ait bir parçadır. Parça üzerinde, bir paragraf
çizgisi ve bir de genişçe sütun çizgisi vardır.

Ölçüleri : u.: 2,8 cm. g.: 2,5 cm. k.: 0,7 cm.

Öy. x+1]^{URU} Ha-at-ti
2' -]x
3' -]x-^r zî^l

Öy. x+1:]^{URU} Ha-at-ti. Hititlerin ülkelerine verdikleri isim olan Hatti
belgelenmektedir. Singer 1996, s. 131'de, CTH 381'in B nüshasında (KUB 6.46),
13. yy. için tipik olan ^{URU}GIS Hat-ti yazımının kullanılmadığını ve daha eski yazılış
şekli olan Ha-at-ti'nin kullanıldığını belirtmektedir. Daha ayrıntılı bilgi için bkz. "7)
AnAr 8913 Öy. 4' " altına.

7) AnAr 8913

Açık kahve renkli, tabletin sol orta kısmına ait bir parçadır. Sol kenar kısmen
korunmuştur.

Ölçüleri : u.: 4 cm. g.: 2,4 cm. k.: 1,5 cm.

Öy. x+1 [-]x-x[
2' x-x[
3' ŠA^bx[
4' ^{URU}KÜ.BABBAR-aš[
5' har-ga-an-n[
6' gur-ta-aš ah[-
7' hu-u-ma-an-x[
8' DÜ GAL me-l[-
9' LÜ-ni-li x[-

Öy. 4': ^{URU}KÜ.BABBAR-aš[, Hattuša şehridir. URU "şehir belirticisi",
KÜ.BABBAR ise Sumerce "gümüş" olup, ikisi bereber "gümüş şehri" anlamına

gelmektedir. -aş ise Hattušaş yazımındaki Hititçe tekil yalın hali ekidir.

Hattuša şehri, metinlerde şu yazım şekilleri ile belgelenmiştir:

^{URU}GIDRU (veya eski okunuş şekli ile ^{URU}PA), GIDRU Sumerce "asa"
anlamında olup, "asa şehri" olarak tercüme edilirdi de, "asa"nın Akadcası
hattu(m)'dur ve Hattuš ismini anımsattığından dolayı böyle kullanılmıştır.
KÜ.BABBAR "gümüş"ün şimdiye kadar tespit edilemeyen Hattice(?) bir
kelime olan *hatt olup olmadığı da belli değildir, fakat gümüşün Sumercesi de
(KÜ.BABBAR) şehir adı olarak kullanılmıştır; buna Almancada "spilerische
Schreibung" (oyunsal yazım) deniyor⁷.

Kühne-Otten 1971, s. 34 vd.'da konu ile ilgili olarak şu açıklamalarda
bulunmaktadırlar:

"KÜ.BABBAR'ın, olası bir Anadolu gümüş kelimesinin (ya da özel bir gümüş
çeşidi) Akadcalastırılmış şekli olan ha-at-tum ile grafiksel eşitliği daha eski Asur
zamanı için belgelenmiş olmasına rağmen, ülke veya yer adı için böylesine eski
bir Sumerogram yazımlı belge mevcut değildir. En eski belgelerde Hatti için
^{URU}KÜ.BABBAR-ti ve Hattuša'nın -de hali için ^{URU}KÜ.BABBAR-ši yazımları
bulunur. KÜ.BABBAR Sumerogramının tarihlenebildiği en eski belgeler şunlardır :
I. Šuppiluliuma'nın Akadca devlet antlaşmalarında nadiren ve II. Murşili'nin Hititçe
metinlerinde — çok da nadir olmamakla birlikte — ^{URU}KÜ.BABBAR-šaš (vb.)
yazımı IV. Tuthalya zamanına kadar devam ederken, (KUR) ^{URU}KÜ.BABBAR-ti
yazımı genellikle Hitit imparatorluğunun sonuna kadar belgelendi. Šaušgamuwa
antlaşması sol kenar 2, Akadca okunuşunun HAŠTU = ^(GIS)PA oynusal kullanımı
altında ^{URU}PA-ši yazımını sunmaktadır."

Acaba ^{URU}KÜ.BABBAR "gümüş şehri" yazımı, yörede gümüş maden
yataklarının bulunmasından dolayı verilmiş olabilir miydi? Bununla ilgili olarak
MTA Genel Müdürlüğü, Metalik Madenler Koordinatörü, Jeoloji Mühendisi
S. Yıldırım ile görüşmemiz sonucunda, Boğazköy civarında gümüş yatağı
bulunmadığını; Boğazköy'e en yakın gümüş yataklarının Amasya ilinin,
Gümüşhacıköy İlçesinin Gümüş Bucağı'nda ve Yozgat İlının, Akdağmadeni
İlçesinin Akçakışla Köyü'nde bulunduğunu öğrendik. Bahse konu olan yerler de
zamanında, Hitit hakimiyet bölgesinde yer almaktaydılar. Diğer taraftan S. Yıldırım,
Boğazköy'de olabilecek gümüş yatağının Hititler zamanında işletilip, daha sonra
yüzeydeki izlerinin doğal ve tarihsel tahribattan dolayı silinmiş olabileceği
ihtimalini de belirtmiştir. Bugün Anadolu'da bazı yer isimlerinin yörede bulunan
maden yataklarına göre verilmiş olduğunu E. Kaptan 1982, s. 140'da, Kütahya-
Gümüşköy ve yöresini kapsayan buluntular ile ilgili makalesinde şöyle belirtmiştir:
"Ayrıca bu yöredeki bazı dağ ve köy isimlerinin Gümüş adı ile yüzyıllarca anılmış
olması, bugün izleri görülen madencilik faaliyetlerinin genellikle gümüş üretimine
yönelik olduğu kanısını güçlendirmektedir." Fakat Boğazköy civarında şimdilik
gümüş yatakları bulunmadığına göre, "gümüş şehri" yazımındaki sırrı, ya yukarıda
bahsedilen "oyunsal yazımda" ya da ileride bu yazılışa ışık tutacak bir tablette

⁷ Klinger, 1996:88.

aramak gerekecektir. Bu arada Boğazköy kazılarında ortaya çıkan gümüşten yapılmış buluntuların fazla olmadığını da belirtmek istiyoruz⁸; ancak Ünal 2002, s. 177'de, kıymetli madenlerden yapılmış alet ve gereçlerin, eskiçağlarda da sık sık çalışıldığına ve ikinci kez kullanıldığına değinmektedir ki, bunu da göz ardı etmemeliyiz.

Öy. 5': *har-ga-an-n[a, hark-* "helâk olmak, mahvolmak" anlamlarına gelen fiilin, Inf. II halidir.

Öy. 6': *gur-ta-aš, gurta-* "kale, hisar, kent, kasaba, iç kale" anlamlarına gelen kelimenin tekil yalın halidir⁹.

Öy. 9': LÜ-*ni-li* : *pešna-* "erkek" anlamında olup, **pišnili* zarfı ise "erkek tarzında, biçiminde" anlamındadır. KUB 42.107 IV³ 7'de şöyle belgelenmektedir: 5 *zahurti* LÜ-*ni-li* 2 *zahurti* MUNUS-*n[ili]* "5 *zahurti*-(taburesi) erkeğe mahsus, 2 *zahurti*-(taburesi) kadına mahsus"¹⁰. Otten 1981, s. 110'da LÜ-*ni-li* "männlich" (erkek, erkekçe) anlamını vermiştir.

8) AnAr 14839 b

Gri renkli, tabletin orta kısmına ait bir parçadır.
Ölçüleri : u.: 4 cm. g.: 2,4 cm. k.: 0,8 cm.

Öy. I' x+1 []NIN-aš

Öy. II' x+1 []x x[]x

2' LUGAL-uš GUB-aš []
3' ^{rdU} URU¹Ne-ri-ik []
4' []-x I-ŠU e-[ku-zi
5' []-at-ti
6' []x[]

Öy. 3': ^{rdU} URU¹Ne-ri-ik []: Metinlerde en çok belgelenen yazı şekli ile Nerik şehri fırtına Tanrısı. Nerik şehrinin geçtiği metin yerleri ve yer tayini konusunda bkz. del Monte – Tischler 1978, s. 287 vd.

9) AnAr 9720

Gri renkli, tabletin orta kısmına ait bir parçadır.
Ölçüleri : u.: 2,4 cm. g.: 2,3 cm. k.: 1 cm.

Öy. x+1 []x x x[-
2' -]x ^{URU}PÜ-n[a
3' -]x ^{HI.A}kán š[u-
4']ir-ha-a[-
5' -]kán a-x[-

Öy. 2': ^{URU}PÜ-n[a, Arinna şehir adının Sumerce olarak yazılmış halidir. PÜ "kaynak, pınar" anlamındadır¹¹. Erkut 1992, s. 165'de, Arinna şehrini, bugünkü Çorum- Alacahöyük'e yerleştirmektedir.

10) AnAr 11613 c

Gri renkli, tabletin orta kısmına ait bir parçadır.
Ölçüleri : u.: 4,5 cm. g.: 5,2 cm. k.: 0,9 cm.

Öy. x+1 []É.GAL ^{ha-zi-la-aš} I UP-M[U
2']É.GAL ^{pu-pi-ti} ZAG-na-a[š
3']XII² UDU VII PA Zİ.DA VIII ^{DUG}KA.G[AG(A)
4']x V x-har-ra ^{URU}Ka-la-pi-ya-a-aš[(-)
5']x ^{ha-zi-la}[-aš
6']x[]

Öy. x+1: ^{ha-zi-la-aš} : *haz(z)ila-* için, Friedrich 1961, s. 12'de, "(Hohlmaß) "sıvı ve kuru şeyler için ölçek, istiap ölçeği" açıklaması yer almaktadır. Tischler 1978, s. 233'de, "(bir istiap ölçeği); belki "parça, kısım" olabileceğini belirtmektedir.

Otten-von Soden 1968, s. 17'de, *hazila*'nın, Hititçe metinlerde 1 UP-NU'dan daha fazla bir istiap ölçeği olarak yer aldığını ve Akadca-Hititçe küçük sözlük mahiyetinde olan KBo 1.44+KBo 13.1 I 52'de, Akadcasının *qa-a* şeklinde belgelenen yaklaşık 1 litreyi kapsayan ölçü kabı *qû* olabileceğini belirtmektedirler¹².

KBo 22.246 II 12. satırda, *ki-iš-ša-an* 1 *ha-az-zi-la* 1 UP-NI-ya Zİ.D[A.A] "... 1 hazila-ölçüsü ve 1 avuç (dolu) un" şeklinde belgelenmektedir¹³.

upnu(m): Akadca bir kelime olup, "avuç (dolu)" anlamında ölçü birimidir. Kikkuli ile ilgili II. tablette sadece su ölçüsü olarak yer alır. Bu tablette *IŠ-TU* 1 UP-NI "1 avuç(dolu) ile" ve *IŠ-TU* 1 *hazzili* (Akadcalastırılmış yazım) birbirinin karşılığı olarak kullanılmıştır¹⁴.

¹¹ Rüster- Neu, 1989: No. 180.

¹² *qû(m)* için, Black-George-Postgate 2000, s. 290'da, yaklaşık 1 litreye denk gelen bir ölçü kapasitesi olduğundan bahisle "bir ölçü kabi, bir kapasite birimi" anlamları verilmiştir.

¹³ Trans. ve terc. için bkz. Souček-Siegelová 1974, s. 46 vd. Ayrıca *ha(z)ila* için Götze 1930, s. 228 d.not 4'e ve Goetze 1938, s. 6 vd.'na bakılabilir.

¹⁴ Kammenhuber 1961, s. 310 vd.; Puhvel 1991, s. 281 vd.

⁸ Boehmer, 1972:168-171 ve Boehmer, 1979:39-40.

Puhvel, 1997:275 vd.

⁹ Güterbock-Hoffner, 1997:329 vd. ve Tischler, 2001:585 vd. *pešna-* altına.

Öy. 2': É.GAL, Sumerce "saray" anlamındadır. ZAG-na ise "sağ tarafta, sağ tarafa" olarak tercüme edilir ve Hititçesi *kunna-* olup, *-na* ses tamamlaması ile birlikte yer almaktadır.

a-pu-pi-ti: apupi (dinî tören nesnesi), Hurrice olup yeni Hititçede geçmektedir¹⁵.

Öy. 3': JXII⁹ UDU VII PA Zİ.DA VIII DUGKA.G[AG(.A): 12⁹ Koyun, 7 PA ölçeğinde un, 8 kalitesiz bir bira (ile dolu kap).

PA, *PARİSU(M)* için Hititçe metinlerde kullanılan kısaltmadır. *PARİSU(M)*, *KURRU*'nun (içtiap ölçüsü) yarısıdır¹⁶.

Öy. 4': ^{URU}*Ka-la-pi-ya-a* şehir adı, del Monte-J. Tischler 1978, s. 163'de, KBo 13.238 Ay. 6'. satırda -den hali ile şöyle belgelenmiştir: ^{URU}*Ka-la-pi-ya-za* "Kalapiya şehriden". Yer tayini konusunda bir yorum mevcut değildir.

we find this as
Ka-at-pi-ya-za
and the sign as written here
is AT. and in KBo 13. 238 rev. 6'
it is AT.

¹⁵ Diğer metin yerleri için bkz. Friedrich-Kammenhuber, 1975-1984:192.

¹⁶ Krş. von Soden, 1972:833b; Black-George-Postgate, 2000: 266 ve The Assyrian Dictionary Vol. 12, 2005: 186.

KAYNAKÇA

Black-George-
Postgate 2000,

Black J.-George A.-Postgate N., A Concise Dictionary Akkadian, SANTAG Arbeiten und Untersuchungen zur Keilschriftkunde Band 5, Wiesbaden.

Boehmer 1972,

Boehmer R.M., Die Kleinfunde von Boğazköy aus den Grabungskampagnen 1931-1939 und 1952-1969, Berlin.

Boehmer 1979,

Boehmer R.M., Die Kleinfunde aus der Unterstadt von Boğazköy Grabungskampagnen 1970-1978, Berlin.

Carruba 2002,

Carruba O., "DUTU⁹", Anatolia Antica, Studi in memoria di Fiorella Imparati, Tomo I, Firenze, s. 145-154.

Erkut 1992,

Erkut S., "Hitit Çağının Önemli Kült Kenti Arinna'nın Yeri", S. Alp'e Armağan, Ankara, s. 159-165.

Ertem 1973,

Ertem H., Boğazköy Metinlerinde Geçen Coğrafya Adları Dizini, AÜDTCFY No: 230, Ankara.

Friedrich 1930,

Friedrich J., Staatsverträge des Hatti-Reiches in hethitischer Sprache (MVAeG 31/1 ve 34/1), Leipzig 1926, 1930.

Friedrich 1952,

Friedrich J., Hethitisches Wörterbuch, Kurzgefasste kritische Sammlung der Deutungen hethitischer Wörter, Heidelberg.

Friedrich 1961,

Friedrich J., Hethitisches Wörterbuch, Ergänzungsheft 2, Heidelberg 1961.

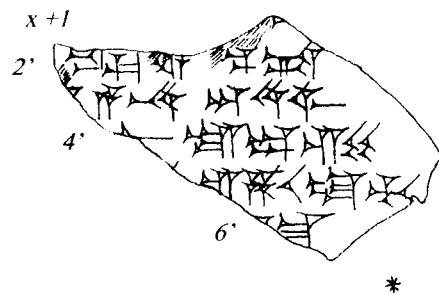
Friedrich -
Kammenhuber 1975-1984,

Friedrich J.- Kammenhuber A., Hethitisches Wörterbuch. Zweite, völlig neubearbeitete Auflage auf der Grundlage der edierten hethitischen Texte, Band I: A, Heidelberg.

van Gessel 1998,	van Gessel B.H.L., <i>Onomasticon of the Hittite Pantheon</i> , Part I, HdO 33, Leiden-New York-Köln.	Otten-von Soden 1968,	Otten H.-von Soden W., <i>Studien zu den Boğazköy-Texten</i> 7, Wiesbaden.
Goetze 1938,	Goetze A., <i>The Hittite Ritual of Tunnawi</i> , New Haven, Connecticut.	Otten 1981,	Otten H., <i>Studien zu den Boğazköy-Texten</i> 24 Wiesbaden.
Götze 1930,	Götze A., "Die Pestgebete des Muršiliš", KIF I, s. 161-251.	Puhvel 1991,	Puhvel J., <i>Hittite Etymological Dictionary</i> , Vol. 3 Berlin-New York.
Güterbock-Hoffner 1997,	Güterbock H.G.-Hoffner H.A., <i>The Hittite Dictionary of the Oriental Institute of the University of Chicago</i> , Vol. P, Chicago.	Puhvel 1997,	Puhvel J., <i>Hittite Etymological Dictionary</i> , Vol. 4, Berlin-New York.
Kammenhuber 1961,	Kammenhuber A., <i>Hippologia Hethitica</i> , Wiesbaden.	Rieken 1999,	Rieken E., <i>Studien zu den Boğazköy-Texten</i> 44 Wiesbaden.
Kaptan 1982,	Kaptan E., "Türkiye Madencilik Tarihine Ait Kütahya-Gümüşköy ve Yöresini Kapsayan Buluntular", <i>Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Dergisi</i> ; 97/98, s. 140-147, Ankara.	Rüster- Neu 1989,	Rüster, Ch.- Neu, E., <i>Hethitisches Zeichenlexikon StBoT Beiheft</i> 2, Wiesbaden.
Klinger 1996,	Klinger J., <i>Studien zu den Boğazköy-Texten</i> 37, Wiesbaden.	Singer 1996,	Singer I., <i>Muwatalli's Prayer to the Assembly of Gods Through the Storm-God of Lightning</i> (CTH 381), Atlanta, Georgia.
Korošec 1931,	Korošec V., <i>Hethitische Staatsverträge, Ein Beitrag zu ihrer juristischen Wertung</i> , Leipzig.	von Soden 1972,	von Soden W., <i>Akkadisches Handwörterbuch Band II</i> , Wiesbaden.
Kühne-Otten 1971,	Kühne C.- Otten H., <i>Studien zu den Boğazköy-Texten</i> 16, Wiesbaden.	Souček-Siegelová 1974,	Souček V. – Siegelová J., "Der Kult des Wettergottes von Halap in Hatti" <i>ArOr</i> 42, s. 39-52.
Laroche 1947,	Laroche E., <i>Recherches sur les noms des dieux hittites</i> , RHA VII/46, Paris, s. 7-139.	Tischler 1978,	Tischler J., <i>Hethitisches etymologisches Glossar Teil I</i> , Lief. 2, Innsbruck.
del Monte-Tischler 1978,	del Monte G.F.- Tischler J., <i>Die Orts- und Gewässernamen der hethitischen Texte, Répertoire Géographique des Textes Cunéiformes</i> , Band 6, Wiesbaden.	Tischler 2001,	Tischler J., <i>Hethitisches etymologisches Glossar Teil II</i> , Lief. 11/12 P, Innsbruck.
del Monte 1992,	del Monte, G.F., <i>Die Orts- und Gewässernamen der hethitischen Texte Supplement, Répertoire Géographique des Textes Cunéiformes</i> , Band 6/2, Wiesbaden.	Ünal 2002,	Ünal A., <i>Hititler Devrinde Anadolu I, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, Eski Anadolu Uygarlıkları Dizisi</i> 7, İstanbul.
		Weidner 1923,	Weidner E., <i>Politische Dokumente aus Kleinasien Die Staatsverträge in akkadischer Sprache aus den Archiv von Boghazköi</i> , BoSt 8, Leipzig.

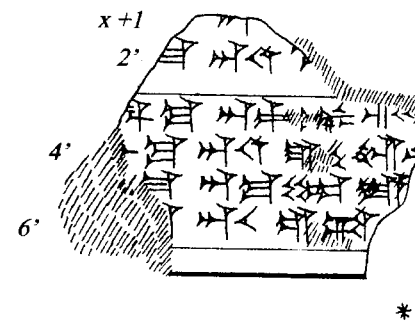
LEVHA I

AnAr 12163
Ay.

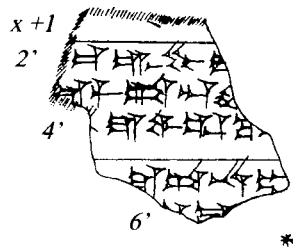
LEVH

AnAr 12169
Öy.

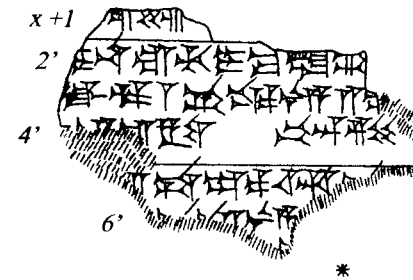
LEVHA III

AnAr 14968
Öy.

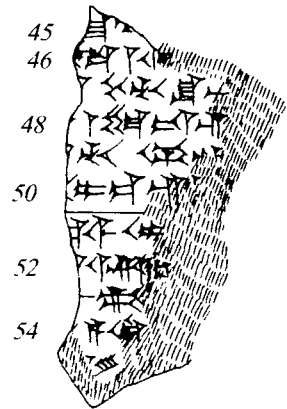
LEVH

AnAr 10315
Öy.

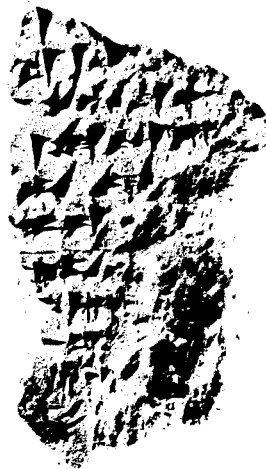

LEVHA V

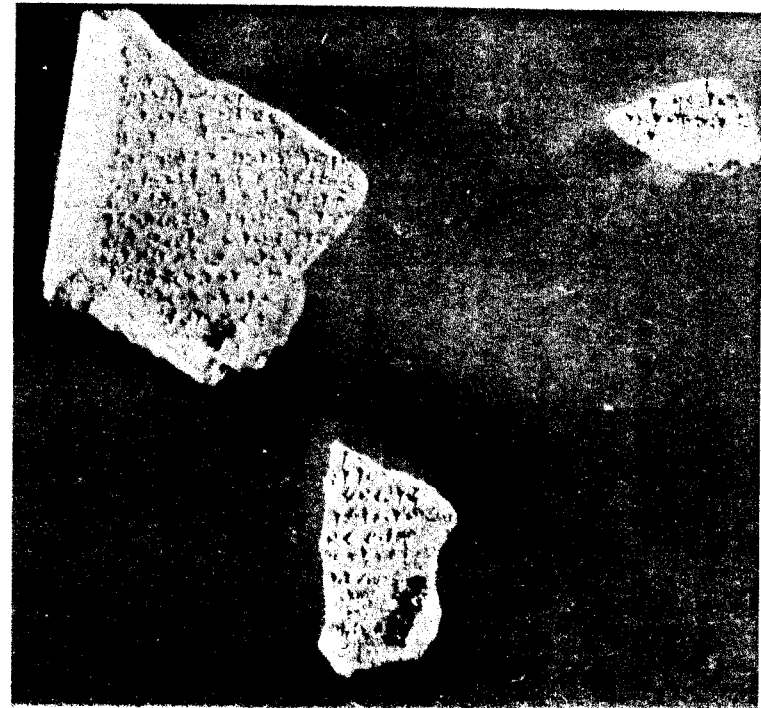
AnAr 12194 (CTH 51.I.C)
Öy.

*

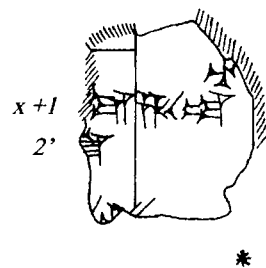
LEVHA

1273/2 (KBo 28.111) (+) Bo 69/81 (KBo 28.112) (+)
AnAr 12194 Öy.

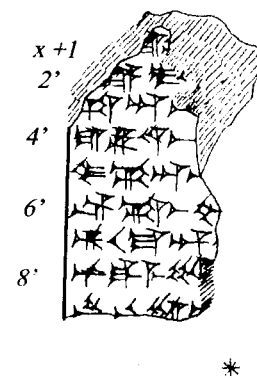
LEVHA VII

AnAr 8360 e
Öy.

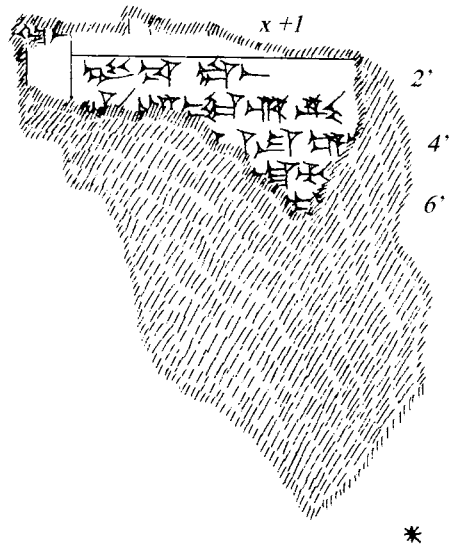
LEVHA

AnAr 8913
Öy.

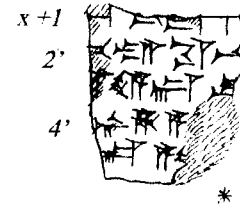
LEVHA IX

AnAr 14839 b
Öy.

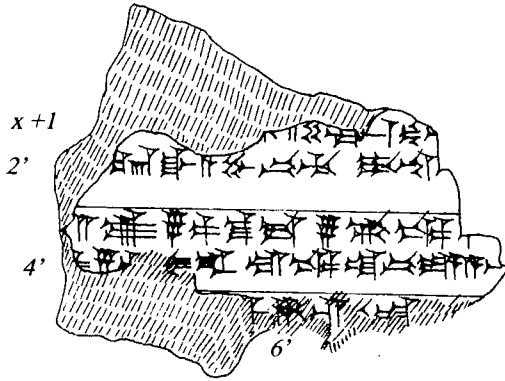

LEVHA

AnAr 9720
Öy.

AnAr 11613 c
Öy.

*

